NATIONEN MENER · ONSDAG 22·06·10

Den norske fortellingen

NRKs maratonsending fra Hurtigruten bryter alle regler for hvordan moderne TV skal lages. Sendingen er totalt uten spenning, action, sex, konflikt og andre ingredienser som regnes som nødvendige for å få høye seertall. Likevel har det nesten ukelange programmet «Hurtigruten» blitt tidenes norske tv-suksess, med opp i 2,6 millioner seere.

Mange har de siste dagene prøvd å forklare fenomenet. I en oppjaget tid er langsomheten beroligende. Norge er dessuten en liten nasjon med en kort historie. Mange får fortsatt en klump i halsen på 17. mai. Reisen med Hurtigruten blir en ekstra nasjonaldag.

Ethvert samfunn trenger en felles fortelling for å bestå. Norge kunne ha hatt en mer problematisk fortelling om seg selv enn den om «furet, værbitt». Den lange båtreisen på NRK er den norske fortellingen om folket som klorer seg fast på en smal kyststripe mellom hav og fjell.

Det er en historie som binder oss sammen. Fra kapitalistene som har investert i Hurtigruten. Til fiskerbonden som slåss med ryggen mot fjellveggen. Det er hennes fortjeneste at de reisende har et vidunderlig kulturlandskap å se på. Sendingen viser at det fortsatt er lim i det norske samfunnet. Opplevelsen av fellesskap er gull verdt.

Programmet har ført til ny begeistring for NRK-lisensen. Folk tilbyr seg å betale den på forhånd etter å ha sett på «Hurtigruten». Frps Øyvind Korsberg bommer når han vil bruke sendingen til å svekke lisensen. Et slikt program kunne aldri ha vært laget av en kommersiell kanal. Det bekreftes av representanter for reklamekanalene. Sendingen er indirekte reklame for Hurtigruten, men ikke noe NRK tjener penger på. Folk setter pris på reklamefri soner, at det er områder i tilværelsen som er frikoblet fra kravet om lønnsomhet.

Det er normalt i dag å fly halve kloden rundt i ferien. Den langsomme båtreisen fører til en gjenoppdagelse av kortreiste opplevelser. Når det meste er prøvd, er det ikke kjedelig å se på vannet som fosser rundt baugen på en båt.

Oppsummert

Hurtigruten
1 Fortellingen om folket som klorer seg fast mellom fjell og hav.

NRK-lisensen
2 Ingen kommersielle kanalen ville satse på et slikt program.

Langsomheten
3 Renessanse for kortreiste opplevelser.

Kjøt og kjensler i Elgbygda

DAGENS GJEST

«Dei hevdar det», sa Arvid. Eg hadde nett konfrontert jaktlagsleiaren med at eg trudde elgkjøtet var vorte mindre viktig i den moderne elgjakta. «Men», held han fram «... eg trur ingen på laget her ville ha jakta om det ikkje vart kjøt». Han trur tvert om at sjølve meininga med elgjakta er tufta på kjøtet.

«Kjøtet har alt å seie», fortel Signe, ho er seint i 60 åra og driv småbruk saman med bror sin. Dei har tretti folk som fast mottek elgkjøt frå dei. «Alle syskena skal ha», seier ho og fortel at ein av dei bur på Sørlandet, men kjem alltid oppover i løpet av jakta får å seg kjøt. «Det er så kjekt at han kjem», seier Signe og meiner at broren «... har rett på litt kjøt».

Sjølv Ellen – Signes tanteborn – som er gift i Trysil med ein ivrig elgjeger, må ta med elgkjøt når ho er innom og ser til tanta og onkelen. «Me har nok elgkjøt, men det hjelp ikkje å takke nei ... då berre flirar ho og seier me treng å smake litt ordentleg elg også og ikkje berre seig trysilelg.» «Det er vår einaste overskotsvare», seier Bjarne og meiner alt naturen byr på. Her finn du tiliters bærspanner på trappa når du kjem, her vert du bydd raksik så ram at kjøperakfisken vert som luft å rekne. For dei saftar og rører og dei kokar og saltar i Elgbygda. Fisk, bær og kjøt, vert verdsett og skatta og løner det seg ikkje, så hjelp det likevel på det moralske sjølvbildet.

Nøysemd er ein av bygdas sentrale dygder, gratisressursane skal nyttast. I Elgbygda vert studentar og skuleelevar sendt tilbake på hybelen med sekker fulle av blåbær, molter og viltkjøt. For dei haustbare ressursane er småbrukarens «... einaste overskotsvare». Jordbruket aggregerar ikkje inntekter nok til at ein har råd til å sende kjøpekjøt i skreppa åt studentspirane. «Det er litt kult og kome tilbake på hybelen med ei svær elgsteik», fortel Stein. Han er bror til ein av bygdas tredjegenerasjons eigedomslause elgjegerar og fortel at «... elg er ein del av meg» og at han gler seg til å servere steika til sine vener i byen. Kjøtet er den materielle representasjonen av kven Stein er. Ved å ta med elgkjøtet til studentbyen tek han også med seg si eiga historie og syner den fram for sine vener. Han tek med seg bror sin, far sin og sin gamle bestefar – og han tek med seg mor – for han veit det var ho som la steika i skreppa. Han knyt band attende til der han høyrer til, attende til bygda og slekta.

Når søskena til Signe kjem innom og hentar elgkjøt, er ikkje det fordi det er billig – men fordi kjøtet bind søskena til barndomsheimen. Når Ellen set seg til bordet heime i Trysil ein dag, fortel ho kanskje mannen og borna at «i dag er det ordentleg kjøt, for i dag er det nemleg elgkjøt heimafrå». Kanskje vil borna juble og snakke om kor kjekt det er å vere med «tante» Signe å lage pølse.

Kjøtet bind Elgbygda saman. Når jegeren ber kjøtet til gards bind han ikkje berre seg sjølv til hushaldet han bind samstundes hushaldet til elgjakta. Kjøtet involverer hushaldet i jakta og gjer den relevant også for dei som ikkje ber gevær eller set på koia og sjauar. Kjøtet gjer at jakta strekkjer seg inn i bygda, ikkje berre som eit framhald av den maskuline sosialiseringa på koia når ein møtes på butikken, men inn i dei kvinnelege sfærar, inn til borna og til dei gamle – og til dei kvitmåla stovene på Sørlandet og til hyblane i studentbyane.

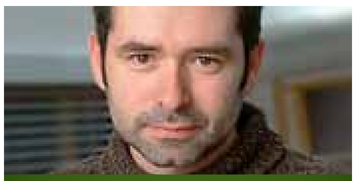

Bjørn Egil Flø

Bjørn Egil Flø er forsker ved Norsk senter for bygdeforskning

GRATIS
«Nøysemd er ein av bygdas sentrale dygder, gratisressursane skal nyttast.»

SAGT av andre

Erna Solberg: – Folk forstår hva jeg sier. FOTO: SCANPIX

Høyre
* «Jeg får ikke lenger tilbakemeldinger på at jeg prater for fort, og for langt. Det hørte jeg stadig før. Folk sier til meg at de forstår hva jeg sier. Det synes jeg er veldig hyggelig.»
Erna Solberg, Høyre-leder, til Aftenposten.

KrF 1
* «KrFs partileder er i hovedsak en god sosialdemokrat. Problemet for Hareide er at en betydelig del av kjernevelgerne hans ligger lenger ute til høyre.»
Hallvard Bakke, siviløkonom og tidligere statsråd, i Klassekampen.

KrF 2
* «Den vest- og sørlandske bedehuskulturen er nesten forsvunnet. KrF har nesten ikke flere tapte saker å kjempe for.»
Kjetil Wiedswang, kommentator, i Dagens Næringsliv.

Mer sosialt
* «Jeg kan rett og slett ikke tenke meg å bli oppringt i hytt og vær av folk som ikke har noe med å legge beslag på tiden min. Det samme gjelder for e-post, som jeg heller ikke har. Jeg orker ikke ha det over meg at det er masse meldinger jeg må svare på. Vil noen virkelig ha tak i meg, får de finne meg i katalogen og ringe fasttelefonen her på kontoret eller hjemme. Eller sende et brev. Folk sender hverandre sms fra nabokontoret. Det heter sosiale medier. Men er det ikke mer sosialt å banke på?»
Ørnulf Hodne, folklorist og statsstipendiat, til Aftenposten.

PFU

Nationen arbeider etter Vær varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale bes ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. PFU holder til i Oslo, tlf: 22 40 50 40. E-post: pfu@presse.no

NATIONEN
www.nationen.no
Telefon sentralbord: 21 31 00 00

Sjefredaktør/daglig leder: Mari Velsand mari.velsand@nationen.no

Nyhetsredaktør: Rino Andersen rino.andersen@nationen.no

Politisk redaktør (konst.): Kato Nykvist kato.nykvist@nationen.no

Kommersiell sjef: Hege Wullum hege.wullum@nationen.no